

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Coppensteinivus Conceptuum Prædicabilium In Dominicas Festaque omnia per Annum

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Feria VI. Post Cineres. Audistis, quia dictum est antiquis: Diliges proximum
tuum, & odio habebis inimicum. Ego autem dico vobis: diligite inimicos
vestros. Matth. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51556)

ce iacet paralyticus alius ad piscinam annos iam ipsos duodequadraginta: Similis utriusque concupiscentia humana est, ægra iam annos supra quinquies milenos, & male torquetur. Non est, qui adiuuet; nisi tu Domine. Male: quia intrinsece: quia iam diu: quia incurabile homini, &c.

11. Et quis ex vobis Centurio non habet in domo sua paralyticum istum? Molestum? Quia & infestum Roman. 7. Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ. 1. Sicut in domo Abraham, Genes. 21. duas inter Saram & Agar non conueniebat: quod vxor illa, hæc esset concubina viri; cui proinde iubetur; Ejice ancillam, & filium eius. Ita Ratio, & Concupiscentia, Rom. 7. Caro concupiscit aduersus Spiritum, & Spiritus aduersus carnem. Ergo ejice ancillam Concupiscentiam, & filium eius Appetitum. 2. Nam vt Genes. 13. facta est rixa inter pastores gregum Abraham, & Loth: Ita illos inter duos.

3. Sicut Genes. 25. Iacob & Esau etiam in materno collidebantur vtero: sic in homine duo illi. Inde alter semper clinicus lacet.

In natura item, vt in figuris, eorundem iurgantium videre est imaginem. Vt soli ac terra non conuenit; hæc illum vaporibus obturbat; is hunc fulminibus petit: ita homo inferior animalis aduersus superiorem, & vicissim depugnat. Heu quanta subinde passionum fulminantium ac tentationum tonitrua? &c.

Vix dum constiterat orbis; cum ecce dirum duellum Cain inter & Abelum. Et iustus patitur. Genes. 4. Ita ab Concupiscentia Ratio patitur.

III. Hæc igitur, quod Centurio, agat. Experiatur, quod, sicut Luc. 4. Socrus Petri, quæ tenebatur magnis febribus; at mox, vt ab Domino perfanata fuit; surgens ministrabat ei: Ita consanata in nobis Con-

cupiscentia Rationi opitulatur, atque ministrat: Cumque ea pariter concinit Deo, Psalm. 15. Benedicam Dominum qui tribuit mihi intellectum: insuper & vsque ad noctem increperunt merentes mei, id est, appetitus concupiscentiæ.

Perora cum Apostropha ad heros; curam præstent agræ familiæ: Ad milites; feritate posita mansuescant: Ad peccatores; dicant Luc. 15. Pater, iam non sum dignus vocari filius tuus. Mirare. Vnde hoc mihi, vt veniat Dominus meus ad me? Ora, Tantum dic verbo, &c. &c.

FERIA VI. POST CINERES.

Audistis, quia dictum est antiquis: Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum. Ego autem dico vobis: diligite inimicos vestros.

Matth. 5.

V Estibulum Templi Salomonis, 2. Par. 9. sanguine stillabat, ictibus securiū perstrepebat, nidore sacrificiorum redolebat. At ipsum intus Templum auro, &c. relucebat, ac nimium quanto splendore attonitos reddebat spectatores. Intus Arca, Manna, mensa, Propitiatorium, &c. Ita in V. Testamenti Synagoga securis iustitiæ, sanguis vindictæ, & horrida alia. At in Ecclesia Christiana mera gratia, misericordia, salus, Eucharistia; mensa agapæ caritatis, &c. An non olim: Odio habebis inimicum? An non olim dictum est antiquis: Dilig. &c. & odio habebis inimicum? ecce securim, & sanguinem: Nunc vero: Ego dico vobis; Diligite inimicos vestros: ecce pacem, ac manna merum.

Nos igitur in præsens

- I. De peste odi.
- II. De dilectione inimicorum.
- III. De odio proximi.

Dddd 3 IV. De

IV. De Amnistia. & vindictæ cupiditate.

V. De duellis per duellum.

P A R S I.

De peste odij.

Rancor & odium dis- perdit omnia.

1. Scipioni Africano ex deuictio ab se Numantiæ Rege Tiresia, captiuoque percunctanti? ecqui vrbs ista tot annos Romanis extitisset inexpugnabilis; nunc vero eam ab sese tam facili negotio in ordinem redactam fuisse? Tiresia respondit: *Concordia nobis victoriam, discordia exitium peperit.* Ita charitas fraternitatis animabus hinc, inderancor & simultas. Dicit Salusti. *Concordia res, at dicam ego, Dilectione res animæ parue crescunt, odio maxime dilabuntur: immo emoriuntur.* Adeo lethale venenum est odium.

In primis oforē ipsum exedit, & necat. Figura.

1. Est veneni genus tam acre; vt prius, quo continetur, vas exedat, quam ad eū perueniat, cui paratur. Ita odium animam oforis prius, quam proximum.

2. Vipera nascendo matrem enecat parricida: odium ex qua anima erumpit; eam & perrumpit, ac enecat. 3. Amanis odium aduersus Mardocheum cunctosque Iudæos, rediit in autorem, Esth. 1. *Suspensus est itaque Aman in patibulo, quod parauerat Mardocheo.* Sic odium suo se mucrone iugulat: perque suum latus petit alterum.

4. Samson, Iud. 16. vt iniurias vlcisceretur, dum Philistinos occidat; se occidit ruina eadem. 5. Ecce, Apoc. 6. equus pallidus, & qui sedebat super eum, nomen illi mors; & infernus sequebatur eum. Hæc rancoris iclæra est. Subessor eius Mors est, & c. 6. Nā vt apes fixo cum aculeo vitam relinquunt: ita ofores. Ps. 117. *Circumdederunt me sicut apes.*

7. Vt Chaldæi, Dan. 3. quam fornacis flammam pueris tribus succenderant eadem correpti peribant ipsi: sic suo ofores odio. 8. Similiter Aegyptij, Exod. 14.

in suam ruebant perniciem, cū ad persequendos Israelitas festinabant, & nec vnus quidem superfuit ex eis.

II. 1. Sacrilega Herodias caput Baptistæ, quem oderat, regni dimidio præferbat, Marc. 6. ac odium vindictam regno cœlesti. 2. Naas, Rex Ammonitarum ait ad Galaaditas: 1. Reg. 2. *In hoc seruiam vobiscum fœdus, vt eruam omnium vestrum oculos dexteris.* Sic odium non quiescit ante, quam iræ fecerit satis.

3. Hanon, Rex Ammonitarum, 2. Regum 10. legatos, (ab Dauide, eum de morte Patris consolandi gratia) missos, femoralis barbis, præcisisque vestibus ad vltimate nates, remisit. Sic odium, aut Satananimabus agit, præscindens eis charitatis vestem. Non sic. *Ego dico vobis; diligite inimicos vestros.*

P A R S II.

De Dilectione inimicorum.

Magna est charitas: at maior eius necessitas. 1. Qualis est mundo Solis. *Solem enim è mundo tollunt, qui amicitiam ab hominibus,* ait Cicero libro de Amicit. 2. Empedocles aiebat. *Pacem & Amicitiam esse principium naturæ: Ego in quâ, pietatis: Nam Coloss. 1. Charitas est vinculum perfectionis.*

3. Est ea, Matthæi 13. *fermentum, quod acceptum mulier abscondit in farina satis tribus, donec fermentatum est totum.* Nam facit exurgere amorem Dei proximi, sui.

Debetur vero & inimicis. 1. Rubus ardere visus, incombustus tamen, Exod. 3. significabat charitatem Euangelicam in corde etiam inimici arsuram.

2. Oravit Elias; 3. Regum 18. *Et cecidit ignis Domini, & vorauit holocaustum, ligna, & lapides, puluerem quoque & aquam lambens.* Significat, ad preces & merita lesu charitatis ignem cœlo lapsurum, absumturuamque in victimam Deo lignea, lapideaque

Charitas est necessaria.

Etiam erga inimicos diligendos.

deaque corda inimicantium; & holo-
caustum animantium recte. Quare &
vos diligite inimicos vestros.

Lex erat, Leuit. 6. Ignis in altari semper
ardebit; In corde charitas, nulla passionū
tempestate vnquam extinguenda. Sic ar-
debat Sponsa dicens Cantorum 8. A-
qua multe non potuerunt extinguere charita-
tem, nec flumina obruent illam.

II. Et vero in natura corporum no-
strorum amor inimicorum expressus
est. Nam anima regit non solum viles si-
bi partes corporis, sed & noxias sibi; vt
humores quatuor, qui in hominis inter-
tum irremisse conspirant. Vt igitur eos
animat, sic & amat. Tu similiter inimicos
dilige, 1. Vt Sol bonos & malos iuxta ir-
radiat. 2. Noe fouebat tam immunda,
quam munda animalia.

3. Sagena, Matth. 13. bonos & malos
piscis concluderat. 4. Ager lolium & se-
getem alebat. Et ego dico vobis: non Moses,
Propheta, non Angeli, &c. Ego dico diligite
inimicos.

Et adhuc quisquam eius verba non
audiet? Cum tamen quasi tubam exaltet
hanc vocem suam? Cum omnes creaturae
faciunt verbum eius? Innuit Angelo, 4. Reg.
19. & vna nocte hic cecidit 185000. Assy-
riorum. Imperat leonibus. Dan. 4. & po-
sita feritate parcunt Danieli. Iubet igni,
Gen. 19. & Sodomam exurit. Aquae præ-
cipit. Gen. 7. & submergit orbem diluui-
o, Marc. 4. Quis est hic, quia mare & venti o-
bediunt ei? Et clamantem: Ego dico vobis, di-
lig. &c. homo nō audit. Nonne Deo subiecta
erit anima mea? Psal. 61. Qui ergo non au-
dit, non diligit inimicos.

P A R S III.

De odio proximi.

I. Theologi docent: odium Dei sum-
mum omnium esse peccatorum.

Ego proximum illi numero odium pro-

ximi; quouis maus incaestu. 1. A proxi-
mo odium tendit & assurgit in Deum.
Nam vt diligendus est proximus pro-
pter Deum, non propter se: ita odium
huius in Deum. 2. Iudæi merum se ho-
minem necare putabant: at simul & Mes-
siam necabant. Matth. 27. Ita inimicum
odio ferire te putas: sed & Deū. 3. Quid?
Qui diligit, legem impleuit: an non igitur,
qui odit, legem totam subuertit? 4. Matt.
22. In his duobus praeceptis pendet vniuersa lex:
Vt coelum & Vniuersum in duobus po-
lis Arctico, & Antartico. 5. Certe Iac. 6.
Quicumque totam legem seruauerit, offendat
autem in vno, factus est omnium reus. Quanto
magis qui odio solo aduersus omnem
legem committit.

II. Odium peccatis præcludit ve-
niam. 1. Nam Matth. 6. Si non dimiseri-
tis hominibus, nec Pater vester dimittet vobis
peccata vestra. Tenore quo oramus: Di-
mitte nobis debita nostra, sicut & nos dimitti-
mus debitoribus nostris. Id ex pacto vim
trahit, quod eiusmodi. Lis exorta Deum
inter & hominem fuit: Pro homine Mi-
sericordia Dei, Angeli, Patriarchæ labo-
rabant; at nequicquam. Adeo rigidior
vincebat Iustitia. Pependit lis annis 5000.
Descendit Dei Filius, factus Mediator re-
conciliationem obtinuit cum hac con-
ditione; Si & nos remiserimus debito-
ribus nostris. Placet conditio. Ictur fœ-
dus, fit pax cum Deo. Quocirca: Serue ne-
quam, nonne oportuit & misereri conserui tui,
sicut & ego tui misertus sum? Ergo ad tene-
bras. Et iuste.

Quid igitur Legulei iustes seritis, & se-
minatas dūctatis? Aug. serm. 2. ad Frat. in
Eremo, ait: Si pacem non diligis, si proximum
odisti, quo iure, quo pacto, qua fronte tibi petis
dimitti, qui in proximum rancore nō dimittis?

III. Quid? Angeli, Diui, Dei para sup-
pliciant pro nobis, vt ignoscat Deus no-
bis: & omnium conatum ac vota fallit,
fra-

Odium ex-
cludit pec-
cati remis-
sionem.

Vt ergo Le-
gulei qui-
busdam.

fraudat, retardat homo, non remittens proximo. Vx! Quid? Ecclesiast. 28. Homo homini referuat iram; & à Deo petit medelam?

Cassas factus preces.

Educti Aegypto, circumducti in desertum, tentati, afflicti etiam in terra promissionis Israelitæ, orant; nil impetrant: Isaia 58. Ieiunauimus, & non aspexisti. Quid causæ? Ecce, in die ieiunij vestri debitores vestros reperitis: ecce ad lites, & ad contentiones ieiunatis. Quare, Ego dico vobis: diligite inimicos.

PARS IV.

De Amnistia, & vindictæ cupiditate.

Amnistia permagna est. Exempla.

AT ita feruent odia, exercentur vindictæ, vt si mandata forent. Exincta est, quæ vel ethnicis tanti fuit, *ἀμνηστία*.

1. Aeschinis Ath. vox est: τὸ κἀθηκόν ἔστιν ἡ ἀμνηστία id est, optimum verbum, obliuisci iniuriarum. 2. Phocion, Dux Athen. ad ciuitatem bibendam damnatus filio illacrymantem seuerè mandat, neu contra ingrati ciuitatem vnquam cogitet vindictam: melius amare patriam. Ergo & vos diligite inimicos, & benefacite his, qui oderunt vos.

3. Aristides Athen. ob vitæ sanctimoniam Iustus cognominatus; cum inique pulsus in exilium ingrata egrederetur vrbe, oculos & manus in cælum extulit, Deos precatus, vt hoc facinus vrbi ingratae sinerent inultum.

4. Trasylbulus Ath. post exactos è rep. XXX. tyrannos, & ciues eorum causa profugos reuocatos sanciti Plebiscitum fecit dictum τὸ ψήφισμα τῆς ἀμνηστίας ἐπὶ τοῖς τριάκοντα id est. Plebiscitum obliuionis iniuriarum sub Triginta. 5. Magnum hoc de Cæsare elogium Ciceronis, orat. pro Ligario: Obluisci nil soles, nisi iniurias.

6. Themistocles Dux Athen. proficenti Simonidi artem memoriæ, tunc

primum inuentam, ait: mallem doceres me obliuisci, quæ vellem. Sio &c. Cic. 4. Acad.

Ad tantam ethnicorum humanitatem Christianus nequedum feritatem pones? Memento illius: 1. Ignosce Pater, quia nesciunt, quid faciunt. 2. Et huius Hebr. 10. Mihi vindictam, & ego retribuam.

II. Et retribuisse, exempla testantur. 1. In Cain vindicauit Deus. Genes. 4. 2. In fratres Ioseph, Genes. 44. misere ab ignoto fratre tribulatos. 3. In Iezabelem, 1 Regum 21. præcipitatum, & à canibus discerptam; ob Naboth oppressum vindicauit Deus, Aman, Esth. 7. Superbum sese ab Iudæis vindicaturum, sed in suo opte patibulo suspensum vindicta fuit districta. 5. Adonibezeth Rex demum ab Israelitis captus luit, quod in LXX. Reges sibi subactos commiserat: Iudic. 3. LXX. ait, Reges amputatis manuum ac pedum summitatibus colligebant sub mensa mea ciborum reliquias: sicut fecit: ita & retribuit mihi Dominus. Ita vindicauit Deus in vindictæ cupidus.

At è contra, iniuriarum remissiores muneravit Deus. 1. Testis Ioseph, Gen. 45. fratribus ignoscit: & Aegypti Prorex fit. 2. Dauid. 2. Reg. 2. fit Rex, Saul ignoscens. 3. In Stephano haud scio admirabilius sit martyrium, an fusa in hoc pro inimicis oratio. Actor. 6. 4. Daniel quanta in Babylone pertulit? Remisit ex corde: Et ad quanta eum Deus euexit? Par Regi fuit, adeoque superior.

III. Quid: quod iniuriarum remissio nota sic haud minima prædestinationis? Apud Sur. tom. 1. reperio, quod subiicio. Antiochiæ inter Sapricium & Nicephorum fratres lis incidit. Hic illum placare multitentauit: at nequicquam. In persecutione Valeriani Sapricius, vt Christianus, rapitur ad iudicium: inde constans in fide ad martyrium. Frater Nicephorus

Ignoscens euehit Deum.

Signum prædestinationis est amnistia. Exemplum memorabile.

phorus curriculo sequitur, orat veniam, ignoscere supplicat. Nil audit Sapricius. Ad hunc ille in theatrum supplicij ascendit: fit supplex pro remissione, orat per Sacra omnia: sed obstinatum nil exorat. Interim ferrum licitor expedit. Hic infelix sub ictu exclamat: *Desiste: Imperatorum monitis obsecundabo.* Ad quam vocem cohorruit Nicephorus: rursus profilit in medium: orat, & obsecrat, increpat germanum, in fide perficit: at furdo, quin mortuo canebat fabulam. Ergo se is Christianum profitetur: Martyrj coronam meretur: & aufert S. Nicephorus. Omnis hæc tragedia in vno vertebatur gardine *Amnistie.*

P A R S V.

De duellis perduellium.

Duella sit I. **Q**uo detestabiliora duella sunt. Quid sit istane vera nobilitas, repetere cum sanguine vindictam? Hæc vero barbara est feritas. 2. Si homicidia vel pariant, vel tueantur nobilitatem: iam quintum Decalogi præcipiet iniquitatem; quod prohibet duella, & vindictam. O peruersum nefas! 3. Vera nobilitas virtutum agnoscit parentem, & colit: non impietatem.

4. Vindicta hæc, & victoria est, iram vicisse suam. Prou. 10. *Fortior est, qui dominatur animæ suæ, expugnatore urbium.* Ambrosius, Chrysolomus, homil. de Dauid: admirabiliorem aiunt fuisse Dauidem ignoscendo Sauli, quam vincendo Goliath.

II. Quare, Magistratus, ferro in duellorum victores animaduertite: in victos & victores excommunicationis fulmina torquete Præsules: Pastores cæsa cadauera cœmiteriis arcete. Iere. 22. *Sepeliantur sepultura asini putrefacti, & proiecti extra portas Ierusalem.* Nam Psal. 138. *Viri sanguinum declinate à me.*

Dauid vnicum designarat homicidium, diluerat pœnitentia; in gratiam se reposuerat: & tamen, 2. Reg. 21. *Non poteris edificare Domum nomini meo, tanto effuso sanguine coram me.* 2. Triennio toto non pluit, 2. Reg. 21. irato Deo Israelitis, quod innoxium Gabaonitarum sanguinem fudissent. Et quam plueret gratiam Deus in sicarios? 3. Vetuit Deus, *Leu. 11.* vllum accipitri, aut milui genus in cuiusquam venire cibum, vtiaues immundas: quia sanguinaria. Ita excommunicantur à Deo homicidæ perduelles.

Deus ô, aut emenda; aut cum Samsone, Rex, suffoca leones istiusmodi cruentos: qui clavis transfixi Filij tui nec vocem ignoscentis, nec exemplum patientis respectare volunt.

SABBATO POST CINERES.

Cum sero esset factum, erat nauis in medio mari: & Iesus solus in terra Marc. 6.

Magna tempestas diluuij fuit, *Gen. 7.* quam Arca pertulit inter 40. dierum pluuias, ventos, procellas. At oliuæ ramum afferente columba factum est indicium remissæ pœnæ, vindictæ, & iræ Dei: Demum in montibus Armenia Arca stabat. In simili casu hodie Dominus vere columbinus, saluti & solatio est iactatis, Imperata & reparata tranquillitate.

Circa quod nos

- I. De iactata nauis Ecclesia.
- II. De mari mundi.
- III. De Ecclesia nauis.
- IV. De ventis turbulentis.

P A R S I.

De iactata nauis Ecclesia.

I. EX quo, inde ab innoxio Abele casu, Ecclesia Ecclesia cœpit, persecutio nullo ei fluctuat.

Eeeee

vn-